

Luontotyyppien seurannan merkitys

Luontotyyppiseurannan kehittäminen -työpaja 22.9.2021

Aulikki Alanen
Ympäristöneuvos, YM
LYMO/LUMO

Luontotyyppien kasvava merkitys

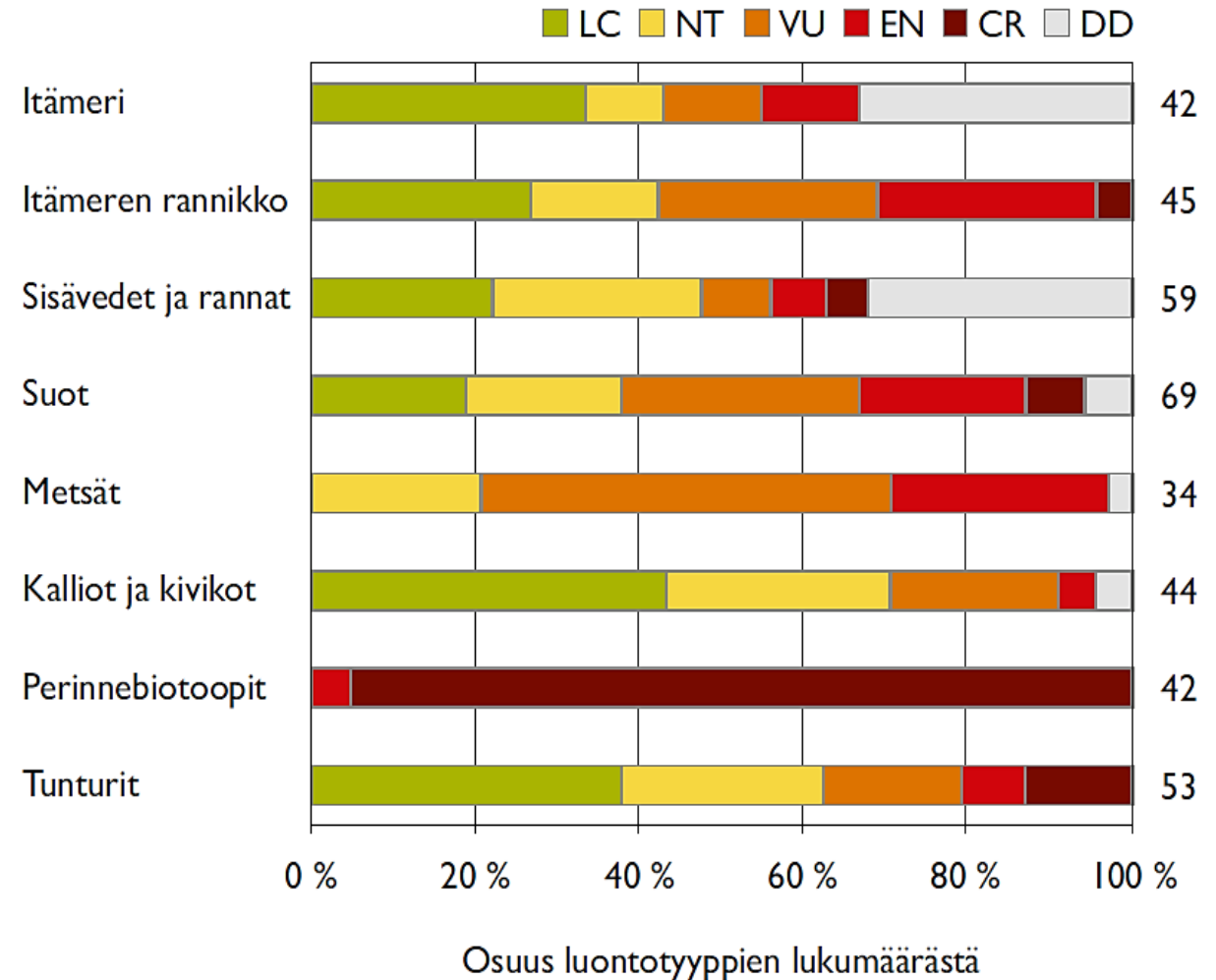
- GTK – Geologian tutkimuskeskus, kallioperän kartoitusta 1885 alkaen
- VMI – valtakunnan metsien inventointi 1920-luvulta asti
- Suojelualueohjelmien valmistelu ja laajat kartoitukset 1970-luvulta asti
- Perinnebiotoopit 1990-luvulta alkaen
- EU:n luontodirektiivin velvoitteet Suomessa 1995 alkaen
  - 68 luontotyyppiä (Liite I), Natura 2000 (art 3-6), seuranta (art.11) ja raportointi (art 17)
- METSO-ohjelman luontotyyppikartoitukset 2003 alkaen
- VELMU – Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma 2005 alkaen
- Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnit Suomessa 2008, 2018
- Suojelualueohjelmien täydentäminen, Helmi-elinympäristöohjelma, Veden vuoro-ohjelma
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -opas (LUOPAS) - Luontotyyppien merkitys maankäytön, ympäristövaikutusten arvioinnin ja suojelun suunnittelussa.

Toimintaympäristö 2020-luvulla: Suomen luontotyypeistä uhanalaisia 48 %

Ei käännettä parempaan 10 vuodessa

- Arvioinnit 2008 ja 2018 n. 400:lle luontotyyppille
- Kehityssuunta arvioitiin heikkeneväksi 57 %:lla ja paranevaksi vain 5 %:lla
- Tilanne paranee lähinnä rehevöitymisestä ja ilmastonmuutoksesta hyötyvillä luontotyypeillä
- Arviointi perustui luontotyyppien määrän ja laadun muutoksiin ja harvinaisuuteen

a) Koko maa

SYKE

Uhanalaisiksi luetaan luokat VU (vaarantunut), EN (erittäin uhanalainen) ja CR (äärimmäisen uhanalainen)

Luontotyypit ja luonnonsuojelulain uudistaminen 2021

- Yksi viidestä pääteemasta: **Luontotyyppien suojelun vahvistaminen**

Uhanalaisuusarviointien perusteella luontotyyppien tila ei ole parantunut viimeisen vuosikymmenen aikana – monien luontotyyppien kehityssuunta edelleen heikkenevä. Luontotyyppien suojelua, hoitoa ja ennallistamista on tehostettava ja uusia keinoja kehitettävä.

- Toinen pääteema: **Luontotiedon hallinta**

Kattava ja avoin luontotieto on perusedellytys luonnon monimuotoisuuden turvaamiselle ja suojelutoimenpiteiden suunnittelulle. Luonnonsuojelun tiedonhallinnasta (tietovarannot ja –järjestelmät) ja sen viranomaisvastuista ei ole säädetty aiemmin.

Luontotyyppien suojelun kehittämisehdotukset LSL -luonnoksessa

- Uutena VN-asetuksella määriteltävät **uhanalaiset luontotyypit**
  - vastaisi lajisuojelun sääntelyä, jossa säädetty asetuksessa uhanalaisista lajeista
- Uusi huomioonottamisvelvollisuus viranomaiselle eräiden lupien ja suunnitelmien yhteydessä
  - > ei uusi lupakriteeri, vaan olemassa olevien täsmennys (YSL, MAL, VL, KaivosL, MRL:n kaavat)
  - > ei koskisi ilmoitusmenettelyä (mm. metsänkäyttöilmoitukset rajattu ulkopuolelle)
- Nykyinen rajauspäätös menettely säilyy
  - luontotyyppien listaa päivitetään > myös vesilaissa, mutta ei metsälaissa
- Uusi suoraan lakiin perustuva heikentämiskiello eräille harvinaisille luontotyypeille
  - kalkkikalliot, serpentiinikalliot ym. sekä rannikon avoimet dyynit – tilan vaarantaminen kielletty, ei kategorinen
- Poikkeamisen edellytyksiin kytkettäisiin ekologinen kompensatio
  - ”päätöksessä on veloitettava heikennyksen aiheuttaja 98 §:ssä tarkoitettuihin hyvittäviin toimenpiteisiin”

Luontotyyppien suojelu

65 §

Uhanalaiset luontotyypit

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää uhanalaiseksi luontotyyppiksi sellainen luontotyyppi, jonka luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut. Ympäristöministeriö laatii ehdotuksen asetuksen tarkistamisesta viimeisimmän Suomen luontotyyppien kansallisen uhanalaisuuden arvioinnin perusteella viimeistään kahden vuoden kuluessa sen valmistumisesta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen luontotyyppien määrittelyperusteista.

66 §

Uhanalaisen luontotyypin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä

Myönnettäessä ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua ympäristölupaa, vesilaissa tarkoitettua vesitalouslupaa, maa-aineslaissa tarkoitettua maa-ainesten ottamislupaa sekä kaivoslaissa (621/2011) tarkoitettua kullanhuuhdonta-, kaivos- ja malminetsintälupaa, luvan myöntävän viranomaisen on otettava huomioon 65 §:ssä tarkoitettut uhanalaiset luontotyypit. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten lupaharkinnassa on otettu uhanalaiset luontotyypit huomioon.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua maakunta-, yleis- tai asemakaavaa laadittaessa on otettava huomioon 65 §:ssä tarkoitettut uhanalaiset luontotyypit.

EU:n Biodiversiteettistrategia

- Komission tiedonanto 20.5.2020 EU:n biodiversiteettistrategiasta –(Luonto takaisin osaksi elämäämme) 2021-2030 - Osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (European Green Deal)
- Tavoitteena varmistaa luonnon monimuotoisuuden elpyminen ja toteuttaa pitkän aikavälin biodiversiteettitavoitteet vuoteen 2050 mennessä
- Tärkeimmät ehdotukset: EU:n suojelualueverkoston laajentaminen sekä kunnianhimoisen luonnon ennallistamisohjelman kehittäminen
- Kansallinen BD-strategia ja toimintaohjelma valmistuvat 2021
- Lakisääteinen suojelu 30 % maa- ja merielinympäristöissä, josta 10 % tiukan suojelun alaa
- EU:n luonnontilaiset ja vanhat metsät: määrittely, kartoitus, seuranta ja tiukka suojelu
- Elinympäristöjen ekologisen tilan parantaminen: Ehdotus ja vaikutusten arvio laillisesti sitovista ennallistamistavoitteista (2021)
- Luonto- ja lintudirektiivi: ei heikennystä 2030 jälkeen, selkeä paraneva kehitys 30 %

Kiitos !

